

Rannsóknir og rannsóknarskýrslur

LOVE3SR05

Af hverju rannsóknir?

- Rannsóknir eru framkvæmdar til þess að komast að þekkingu
- Í rannsóknum notum við **kerfisbundnar aðferðir** til þess að komast að niðurstöðum og bæta þannig við þá þekkingu sem þegar er til staðar
  - Frumrannsóknir
- ...eða við notum kerfisbundnar aðferðir til þess að staðfesta niðurstöður fyrri rannsókna
  - Staðfestandi eða endurtektarrannsóknir.

Eru allar rannsóknaraðferðir eins?

Við skiptum rannsóknum upp í tvo flokka:

- Eigindlegar rannsóknaraðferðir
- Megindlegar rannsóknaraðferðir

Eigindlegar rannsóknir

- Samheiti yfir fjölbreyttar rannsóknaraðferðir sem eiga það sameiginlegt að rannsakendur telja veruleikann vera huglægan, mótaðan af fasi, framkomu og fólkinu sjálfu á vettvangi.
  - Djúpvíðtöl
  - Vettvangsathugun

Eigindlegar rannsóknir: Djúpvíðtöl

- Um margt líkt og venjuleg samtöl.
- Má hafa einhverjar spurningar til stuðnings en samtalið á að flæða.
- Rannsakandi dregur síðan þemu út úr samtölunum.
- Hér þarf að passa vel upp á að rödd viðmælandans sé í aðalhlutverki og rannsakandinn stýri ekki svörum viðmælandans.

Eigindlegar rannsóknir: Vettvangsathugun

- Athugun án þátttöku:
  - Rannsakandi óvirkur á vettvangi, fylgist með, skráir hjá sér og lætur lítið fyrir sér fara.
- Þátttökurathugun:
  - Fólk rannsakað í sínu eðlilega umhverfi og rannsakandinn er þátttakandi. Til dæmis hefði einhver áhuga á að rannsaka gengi myndi rannsakandinn reyna að komast inn í það.

Megindlegar rannsóknaraðferðir

- Samheiti yfir rannsóknir sem gerðar eru í anda vísindalegra aðferða raunvísindanna.
- Gera ráð fyrir að allir hlutir séu efnislegir og þannig mælanlegir. Oftar en ekki reynt að útbúa mælanlegan kvarða úr hlutum sem eru ekki beint mælanlegir
  - Hamingja
  - Líðan
  - Gleði

Megindlegar rannsóknir:

- Kannanir
- Faraldsfræði
- Spurningalistar
- Og svo frv.

Megindlegar rannsóknir: spurningalistakannanir

- Í könnun er verið að mæla viðhorf, skoðun eða atferli (hegðun) eða líðan fólks.
- Oftast notast við staðlaða spurningalista. En það er líka í lagi að nota spurningar sem maður býr til sjálfur.
- Það þarf þó að huga vel að því hvernig spurningarnar eru settar upp og settar fram

Gátlisti við gerð spurningalista

1. Notaður frekar lokaðar en opnar spurningar.
2. Spurðu beinna spurninga og leggðu áherslu á skýran texta.
3. Spurðu aðeins um eitt atriði í hverri spurningu.
4. Notaðu hlutlaust orðalag í texta spurningar.
5. Forðastu leiðandi orðalag í texta spurningar.
6. Forðastu að nota neitun í texta spurningar.
7. Svarkostir tiltekinnar spurningar mega ekki skarast.
8. Vertu viss um að mikilvægan svarmöguleika í tiltekinni spurningu.
9. Mælt er með að hafa 5 svarmöguleika - en það fer eftir spurningunni.
10. Gott er að hafa áhugaverðar spurninga framarlega en viðkvæmar spurningar aftarlegar.
11. Ekki breyta spurningarlistanum úr könnun í þekkingarpróf!
12. Muna að halda sig við aðalatriði en forðast ekki óþægilegar spurningar skipti þær máli fyrir rannsóknina.

Þýði

Allur sá hópur sem við viljum rannsaka hverju sinni

Dæmi: Við ætlum að rannsaka áhrif nýrrar lestrarkennsluaðferðar á lesskilning 6 ára barna á Íslandi

Þýðið er:

Öll 6 ára börn á Íslandi

Úrtak

Oftast er þýðið allt of fjölmennt til þess að við getum rannsakað það allt. Við þurfum því að taka úrtak.

Úrtak: Smærri hópur úr þýðinu sem endurspeglar þýðið þó mjög vel.

Í okkar rannsókn:

Smærri hópur af 6 ára börnum sem valin eru af handahófi (t.d. 300) en passað upp á kynjahlutfall, fæðingarmánuður og búsetu)

Rannsóknarhópur - tilraunahópur

Sá hópur einstaklinga sem verið er að rannsaka hverju sinni og fær venjulega eitthvað inngrip.

Lesskilningsrannsóknin:

Rannsóknarhópurinn er úrtakið, (þessi 300, 6 ára börn) sem fær að prófa nýju lestrarkennsluaðferðina (inngripið) .

Samanburðarhópur

Samanburðarhópur er hópur sem er sambærilegur tilraunahópnum, en fær bara ekkert inngrip - eða bara það hefðbundna.

Lesskilningsrannsóknin:

Hér væri það annað sambærilegt úrtak 6 ára barna sem fær hefðbundna lestrarkennslu.

Að lokum væri lesskilningur metinn hjá báðum hópum og borinn saman.

Inngrip

Sá atburður, aðferð, þáttur eða annað slíkt sem tilraunahópur er látinn upplifa og hefur mögulega áhrif.

Rannsóknin snýst um að sjá hvort og þá hvaða áhrif inngripið hefur.

Breytur

Er einhver þáttur sem hefur gildi í rannsókn.

Getur verið nánast hvað sem er:

- kyn
- aldur
- lesskilningur
- mataræði
- og fl.

Frumbreyta

Er það sem talið er hafa áhrif á einhvað annað. Sú breyta sem hefur áhrif á aðra breytu.

Í lesskilningsrannsókninni er frumbreytan **lestrarkennsluaðferðin**.

Fylgibreyta

Fylgibreyta er sá þáttur sem verður fyrir áhrifum af frumbreytunni.

Í lesskilningsrannsókninni er **lesskilningurinn** fylgibreyta.

Af hverju?

Af því að verið er að kanna áhrif lestrarkennsluaðferðar á lesskilning.

Samsláttarbreyta

Samsláttarbreyta er einhver breyta sem rannsakendur hafa ekki stjórn á - en geta engu að síður haft áhrif á bæði frumbreytuna og fylgibreytuna.

Í lesskilningsrannsókninni geta þetta verið breytur eins og:

- Kyn
- Aldur
- Foreldrar
- Mætingar

Rannsóknarsnið

Í stuttu máli sagt eru rannsóknarsnið bara aðferðir til þess að framkvæma rannsóknir.

Helstar eru:

- Langtímasnið
- Þverskurðarsnið

Hvernig skilum við svo niðurstöðum af okkur?

Í skýrslu!!!!

:D

Skýrsla

- Eru eins og fréttarit vísindanna.
- Hafa mjög ákveðið form sem er mikilvægt að fylgja nákvæmlega þar sem það gerir lestur og greiningu á rannsóknarvinnu annara miklu auðveldari og betri.
- Með því að fylgja forminu er verið að tryggja að allar upplýsingar komi fram.

Nokkrar óskrifðar reglur í rannsóknarskýrslum

- Nota 3. persónu frekar en 1. persónu í frásögn.
  - Ekki “ég/við lögðum fyrir orðalista” heldur “lagður var fyrir orðalisti” eða “rannsakendur bjuggu til orðalista”
- Texti á að vera stuttur og hnitmiðaður
  - Reyna að útskýra það sem á að koma fram í skýru máli en ekki lengja eða skreyta textann um of → er skýrsla en ekki bókmenntaverk.
- Rannsóknarskýrslur eru yfirleitt ekki skemmtilestur heldur upplýsingaöflun - við lesum til þess að fá upplýsingar og þá er best að þurfa ekki að lesa margar margar blaðsíður!

Titill rannsóknarskýrslu

- Þarf að vera lýsandi
- Þetta er eins og fyrirsögn í frétt - þarf að vera nógu spennandi og nógu lýsandi til þess að lesandi vilji lesa lengra í greininni.
  - Ekki hafa samt neitt click-bait!
- Titill má ekki vera of langur.

Uppbygging rannsóknarskýrslu

- Útdráttur
- Inngangur
- Aðferð
  - Þátttakendur
  - Rannsóknarsnið
  - Mælitæki
  - Framkvæmd
- Niðurstöður
- Umræða
- Heimildaskrá
- Viðauki (ef við á)

Útdráttur

- Skrifaður alveg síðast
- Stutt og hnitmiðað yfirlit yfir rannsóknina (100-150 orð)
- Í honum þarf að koma fram:
  - Hver tilgátan var
  - Hvernig rannsóknin var framkvæmd
  - Hverjir þátttakendur voru
  - Hverjar niðurstöðurnar voru
  - Hvernig höfundar túlka þær
- Engar ítarlegar upplýsingar um hvert, bara mjög stutt
- tldr

Inngangur

- Eiginlega ritgerð inn í skýrslunni.
- Setur rannsóknarspurninguna í samhengi við fyrri rannsóknir og oft í samhengi við daglegt líf/það sem er að gerast í heiminum.
- Byrjar vítt og leiðir lesandann inn á þröng svið og endar á tilgátu/rannsóknarspurningu fyrir þessa ákveðnu rannsókn.

Inngangur

- Inniheldur:
  - Skilgreiningar á helstu hugtökum/kenningum.
  - Fyrri rannsóknir á sviðinu.
  - Afhverju er verið að framkvæma þessa rannsókn.
  - Rannsóknarspurningu
- Í inngangi vitnum við til heimilda.

Aðferð

- Leiðbeiningabæklingur rannsóknarinnar.
- Engar skoðanir, engar fyrri rannsóknir. Bara útskýring á því sem tengist aðferðarfræði, rannsóknaraðferðum, þátttakendum og framkvæmd.
- Er uppskriftin okkar að rannsókninni.
- Á að vera það nákvæmur að ókunnugur geti tekið skýrsluna upp og endurtekið rannsóknina okkar nákvæmlega.

Aðferð

- Er skipt í undirkafla:
  - **Þátttakendur:** Fjöldi, hópaskipting (ef það á við), aldur (meðalaldur, aldursbil), annað sem skiptir máli um þátttakendur (kyn, nemendur?) og hvernig úrtakið var valið (slembiúrtak eða hentugleikaúrtak?)
  - **Rannsóknarsnið:** Hvaða rannsóknaraðferð notiði. Hver er frumbreyta og fylgibreyta.
  - **Mælitæki:** Tæki og tól sem eru notuð.
  - **Framkvæmd:** Nákvæm lýsing á öllu rannsóknarferlinu. Lýsing á áreitinu (orðalistanum), aðstæðum, hvernig tilraunin var gerð.

Niðurstöður

- Greint frá niðurstöðum - algjörlega hlutlaust og án nokkura greininga eða ályktana.
- Bara þurr samantekt af tölum, töflum, myndritum og öðru. Tölur og gögn sett fram.
- Engin túlkun, ekki talað um tilgátuna, ekki um fyrri rannsóknir.

Umræða

- Hér eru niðurstöðurnar túlkaðar.
- Sagt frá hvort að tilgátan hafi staðist eða ekki - og reynt að giska afhverju.
- Eigin hugmyndir um afhverju niðurstöðurnar voru eins og þær voru.
- Nefna skekkjur ef þú telur að þær geti hafa haft áhrif.
- Tengja aftur við fyrri rannsóknir
  - „Niðurstöðurnar í þessari rannsókn voru í samræmi við fyrri rannsóknir þar sem þátttakendur mundu að jafnaði 7 orð.“
- Kveikja niðurstöðurnar á hugmyndum að áframhaldandi rannsóknum?
- Kom eitthvað á óvart?

Heimildaskrá

- Mikilvægt að vitna til heimilda!
- Ef það er ekki vitnað til heimilda er það ritstuldur.
- Bein / óbein heimild
  - Passið að umorða þegar þið fáið upplýsingar úr bókum
- Veljið heimildirnar vel
  - Ekki wikipedia!
  - Helst ritrýnt eða ritstýrt
  - Kennslubækur, vísindavefurinn, fræðibækur, handbækur, netsíður þar sem er getið hver er höfundur og er frá opinberum stofnunum.

Viðauki

- Þessi kafli er stundum hafður með.
- Í hann fara öll gögn sem eru birt þátttakendum
  - T.d. orðalisti, spurningalistar, myndir (ef þær eru notaðar sem áreiti t.d. í skynjunarrannsóknnum).
  - Þetta er eitthvað sem er mikilvægt að láta fylgja með, en passar eiginlega hvergi annars staðar.
- Í skýrslunni er hægt að vitna í viðauka. Í framkvæmdarkafla er t.d. Hægt að nefna að gerður hafi verið orðalisti (sjá viðauka).